

De EU in tijdnood: praktische democratie versus autocratie

Trump beschikt en Europa schrikt. Trump's populisme surft op de diepe onvrede bij vele Amerikaanse burgers. Ook in de EU heerst grote onvrede. De EU-landen hebben radicaal andere oplossingen dan de huidige nodig om het populisme de wind uit de zeilen te nemen.

In de vorige uitgave van Financial Investigator magazine ben ik in het artikel 'Trump en de Teslamieten, EU wat nu?' ingegaan op wat mijn inziens dé oorzaak is van het opkomende populisme in de Westerse democratieën: de sterk toegenomen scheefgroei in inkomens- en vermogensverdeling. Nu nog de oplossingen. Een voorzet.

Groeiende ongelijkheid in economische welvaart én de verstikkende bureaucratie zijn grote bronnen van onvrede. In Nederland is het aantal wetten en regelingen in de afgelopen 25 jaar vrijwel verdubbeld. In de EU heeft de wildgroei aan regels en wetten ertoe geleid dat de interne handelstarieven in de EU feitelijk 45% bedragen. Dit geeft de EU niet die grote interne markt en een goede concurrentiepositie.

De democratieën in de EU hebben niet meer jaren de tijd om de diepe onvrede bij de burgers op te lossen. Kortom, er is sprake van grote tijdsdruk.

In de VS heeft Trump goed begrepen dat de burgers geen geduld meer hebben en heeft hij een enorme versnelling ingezet voor het afbouwen van de bureaucratie en het terugdringen van de ongelijkheid. De Amerikaanse burgers zullen echter niet profiteren van zijn maatregelen. Die zijn veeleer gericht op zijn eigenbelang en dat van zijn 'inner circle'.

Nederland en de EU moeten radicaal ingrijpen, maar anders dan in de VS. Hoe? Niet door eerdere probeersels als 'voor elke nieuwe regel schaffen we er twee af'. Dat heeft niet gewerkt en zal ook nu niet werken.

Enkele voorbeelden: het stikstofdossier. Geen huizen bouwen omdat ambitieuze ambtenaren 25 jaar geleden stikstof als hét criterium voor Natura 2000 aan Brussel doorgaven? Als je de onvrede wilt vergroten, moet je dit vooral doen. Het is een afweging die door de politiek moet worden gemaakt. Niet door rechters die handhaving van de stikstofwet afdwingen.

Onderwijs? Zorg? Totaal verstikt door regelgeving. Werknemers in die sectoren zijn zoveel tijd kwijt aan administratieve verplichtingen. De oplossing? Schaf alle regelgeving voor die sectoren af en ontwerp een nieuwe, meer principle based-regelgeving voor dit soort sectoren. Werknemers in de zorg en het onderwijs zullen hun werk wel verantwoordelijk uitvoeren gedurende de twee of drie jaar dat het opzetten van nieuwe regelgeving kost. Bijkomend voordeel is dat er arbeid 'vrijkomt' die productief kan worden ingezet in andere sectoren. Dat lost ook een deel van ons demografische probleem op.

De EU moet veel sneller kunnen besluiten. Gewoon bij meerderheid van stemmen. Dat kan niet volgens de bestaande wetgeving. Democratische besluitvorming botst dan met de rechtsstaat. Snelheid is nu echter zó belangrijk, dat democratische besluitvorming dan maar voorrang moet krijgen boven de rechtsstaat. Zolang besluiten door meerdere partijen worden genomen, hebben we nog enige garantie dat er niet één kleine groep, zoals in de VS, hiervan profiteert, maar dat daadwerkelijk het algemeen belang voorop staat.

Utopie? Eerder een keuze. Als er niet snel oplossingen voor de hiervoor beschreven problemen komen, zal de bom van onvrede onder ons democratisch bestel weleens kunnen ontploffen. Liever een 'praktische' democratie dan dat we uiteindelijk opgescheept worden met populistische leiders die vervolgens een autocratie vestigen. Poetin, Erdogan, Orban zijn allen democratisch gekozen. En hoe democratisch zijn die landen nu nog? ■

Door **Thijs Jochems**,
Adviseur en Private
Investor